

تطبیق روزهای ماه در فرهنگ ایرانی و احادیث اسلامی

یا :

سی روزه در حدیث شیعه

عبدالامیر سلیم

در ایران باستان هر ماه سی روز بود و پنج روز نیز در گذشته دور، در آخر آبانماه و بعدها در پایان اسفند ماه بر آن می افزودند و بدین ترتیب سال دارای سیصد و شصت و پنج روز می شد. هریک از روزهای ماه را ایزدی بود که نگهبانی آنروز بدو سپرده شده بود و هرروز بنام فرشته و یژة خود نامیده میشد. همچنین هرروز راستایشی بود که در سیروزه های بزرگ و کوچک به اوستائی و پهلوی و پازند و فارسی بجای مانده است. برای اطلاع و آگاهی بیشتر می توان به « خرده اوستا »^۱ مراجعه کرد. تصادفاً در اخبار شیعه امامیه به مطالبی برخوردیم که مستقیماً از آبشخورهای ایرانی گرفته شده بود و برخی از اختیارات ایام در این احادیث با آنچه از دوران ایران باستان باز مانده است تطبیق می کرد از اینرو به گردآوری و تنظیم آنها پرداختیم تا پرده ای از راز تأثیر فرهنگ ایران باستان در فرهنگ اسلامی بکنار زده شود و شاید روزی بتوان از تأثیرهایی ژرف تر آگاهی یافت. پیش از شروع ذکر این نکته

۱- خرده اوستا تألیف پوردادود ص ۱۸۴-۲۰۳.

خالی از فایده نیست که هریک از این ایزدان را گلی است ویژه که در بندهشن^۱ به شرح زیر آمده است :

« هر گلی خویش امشاسپندی است : مورد [و] یاسمن اهرمزد خویش است، سمن سپید بهمن، مرزنگوش اردیبهشت، شاهسپرم شهر یور، فرنک مشک اسپندارمزد، سوسن خرداد، چمبک امرداد، بادرنگبویه دی باذر، آذرگون آذر، نیلوفرابان، مروسفید (مرو خوش) خورشید، نرگس ماه، بنفشه تیر، نیرورس (؟) گوش، کلردو دی بهمر، همه بشکوفه مهر، خیری سرخ سروش، نسترن رشن، بوستان افروز فروردین، سنبل بهرام، خیری زرد رام، بادرنگ خوشبوی باد، شنبلیله دی بدین، گل صد برگ دین، همه بهارارد، آلاله اشتاد، هوم سفید آسمان، بانو اسپرم زامیاد، کرکم مارسپند، مردارد شیران انیران. علاوه بر این در هر روز ماه آشامه خاصی^۲ برای خسروان فراهم می آوردند که متأسفانه تاکنون صورتی کامل یا ناقص از این آشامه ها بدستم نرسیده است.

برای پیوند هر چه بیشتر مطالبی که در لابلای احادیث آمده است با یادگارهای ایران باستان در آغاز هر بخش قسمتی از اندرز آذرباد مارسپندان^۳ و در پایان مطلبی از آثار الباقیه^۴ و برهان قاطع اگر جالب باشد آورده شده و در این میان آنچه را که از منابع زیر بدست می آید و مجلسی

۱- بندهشن چاپ بمبئی سال ۱۹۰۸.

۲- وکانت الاکسرة رسمت لكل يوم نوعاً من الرياحين والزهر يوضع بين يديه ولونامن الشراب علی رسم منتظم لا یخالفونه فی الترتیب. آثار الباقیه بیرونی- چاپ افسس بغداد ص ۴۴-۵.

۳- متن پهلوی جاماسب اسانا - اندرز آذرباد مارسپندان ص ۶۹-۷۱.

۴- الآثار الباقیه بیرونی ص ۲۳۳-۲۱۵.

دوم در بحار الانوار چاپ اسلامیة تهران (ج ۵۹ ص ۱۴۳ - ۵۶) و (ج ۹۷ ص ۳۲۴-۱۳۳) گرد آورده است برگزیده‌ای نقل می‌کنم باشد که بشناسائی فرهنگ تطبیقی ایران و اسلام کمک کند.

بنقل بیرونی در الآثار الباقیه ص ۲۹ هر میزان حساب «ماه روز» ایرانیان را برای عمر بازگو و چگونگی آنرا تشریح کرد پس «ماه روز» را تعریف کردند و گفتند «مؤرخ» و تأریخ را مصدر آن قرار دادند. باز بنقل از همان مأخذ ص ۶۳ روزهای هر ماه را نزد عرب نامی ویژه نبود آن چنانکه ایرانیان داشتند و هر سه شب از شبهای ماه را نامی ویژه بود که با وضع ماه و نور افشانی آن تناسب داشت. پس بعید نمی‌نماید که پس از استخدام «ماه روز» ایرانی بتدریج نام روزهای ماه نیز برایشان معلوم شده و بکار رفته باشد:

۱- الدروع الواقیة تألیف سید رضی الدین علی بن طاووس که مطالب منقول از سلمان فارسی از این مأخذ گرفته شده است.

۲- المکارم یا مکارم الاخلاق تألیف حسن بن فضل بن حسن بن فضل طبرسی.^۱

۳- زوائد الفوائد تألیف علی بن علی بن طاووس.

۴- العدد القویة لدفع المخاوف الیومیة تألیف علی بن یوسف بن المطهر الحلی که در نقل مطالب منقول از سلمان فارسی از این مأخذ نیز استفاده شده است.

۵- حدیث معلی بن خنیس بنقل از یکی از کتابهای معتبر در بحار الانوار ج ۵۹ ص ۹۱ تا ۱۰۰.

۱- نك بحار الانوار ج ۱ ص ۹ و ۲۸.

- ۶- کتابی در نجوم منقول از امام صادق (ع) در بحار الانوار (ج ۵۹ ص ۱۰۱-۱۰۵).
- ۷- روایت کتاب المختار فی الاختیارات ابونصر یحیی بن جریر تکریتی منقول در بحار الانوار (ج ۵۹ ص ۱۰۵-۱۰۷).
- ۸- روایت اختیارات ایام شهور الفرس منقول در بحار (ج ۵۹ ص ۱۰۷-۱۰۹).
- نویسندگان متأخر نیز از این نوشته‌ها استفاده کرده‌اند و احکام و نماز و دعای مخصوص روز نوروز را نقل کرده‌اند.
- اینک به مطلب می‌پردازیم و قضاوت را به خوانندگان واگذار می‌کنیم:

«روز نخست»

- ۱- او هر مزد روز می‌خور و خرم باش - اندر ز آذر باد ما رسپندان .
- ۲- روز هر مزد نامی از نامهای خداوند متعال است. روزی برگزیده و مبارک و حاجت خواستن و به خدمت سلطان باریافتن را شاید. سلمان فارسی.
- ۳- نخستین روز هر ماه هر مزد روز است ، نامی از نامهای خدای متعال . آدم در این روز آفریده شد. پارسیان^۲ گویند روزی نیک و شایسته برای نوشیدن و شادی کردن است . حضرت صادق گوید : روزی خجسته و مبارک و روز شادی است . با اهرا و بزرگان گفتگو کنید .. حدیث معلی بن خنیس .

۱- بنقل بیرونی در آثار الباقیه ص ۴۳ اختلافی در نام روزهای ماه نیست
 جز اینکه روز «هرمز» را برخی «فرخ» نامند و نیز نام روز سیم «روزانیران» را برخی «بهروز» گویند .

۲- ترجمه عبارت «يقول الفرس» است .

- ۴- هرگز نام خداوند متعال است. آدم و حوا در این روز آفریده شدند. نیک است برای بازگانی و مصاحبت ملوک و شکار و ساختمان کردن و نو پوشیدن .. امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .
- ۵- آدم در این روز آفریده شد . نیک است برای گفتگو با امیران . المختار فی الاختیارات .
- ۶- ارمزد [روز] روزی برگزیده است در همه ماههای دوازده گانه چون نام خدای متعال است - اختیارات ایام شهور الفرس .
- ۷- علمای عجم گویند ... روزی برگزیده است زیرا هرگز نامیده شده و آن نام خداوند آفریدگار ، کردگار ، دادار و پروردگار دنیا و اهل آن است که توصیف کنندگان بر توصیف بخشی از نعمتها و احسان او توانا نیستند - الاثار الباقية .

«روز دوم»

- ۱- بهمن روز بستر و جامه نوپوش - اندرز آذرباد مارسپندان .
- ۲- روز بهمن نام فرشته ایست زیر عرش، روزی است نیک و مبارک برای ازدواج و برآوردن کارها - سلمان فارسی .
- ۳- بهمن روز - روزی نیک و صافی از کدورت است ، در این روز خدا حوا را .. آفرید . و آن نام فرشته موکل بر حجابهای قدس و کرامت است . پارسیان گویند روزی نیک و برگزیده است و حضرت صادق گوید: روزی مبارک است برای ازدواج و بازگشت از مسافرت و سفر و خرید و فروش و انجام کارها .. حدیث معلی بن خنیس .
- ۴- بهمن روزی مبارک است و بیشتر کارها از قبیل سفر و ازدواج ... نو پوشیدن و نو بریدن را شاید و فصد و حجامت را نشاید - امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- ازدواج و سفر و خرید و فروش و آغازه‌رکار را شاید - المختار
فی الاختیارات .

۶- بهمن میانه^۱ است در ده ماه نخست سال، نحس است در بهمن (!)
و میانه است در اسفندارمذ - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- نام فرشته‌ایست که تسکین خشم و قهر دهد و آتش غضب را
فرو نشاند و او موکل است بر گاو و گوسفندان و ... در این روز (دوم
بهمن ماه) جشن سازند و انواع غله‌ها و گوشتها پزند و گل بهمن سرخ و
سفید بر طعامها پاشند و هر دو بهمن را میده کرده بانبات و قند بخورند و
آنها مقوی حافظه نامند .. نیک است در این روز جامه نوبریدن و پوشیدن
وناخن چیدن و موی پیراستن و عمارت کردن و این روز را بهمنجه خوانند -
برهان قاطع .

در این روز سپند را باشیر باید خورد بجهت زیادتی حافظه و در
این روز.. مهمانی کنند بطعامی که در آن جمیع حبوبات باشد - برهان قاطع .

«روز سوم»

- ۱- اردیبهشت روز به مان آتشان شو- اندر ز آذر باد مار سپندان .
- ۲- روز اردیبهشت نام فرشته موکل بر بدبختی و ناخوشی و روزی
سنگین و نحس است و هیچ کار را نشاید - سلمان فارسی .
- توضیح : در نسخه‌ای بجای «الشفاء والسقم» «الشفاء والسقم» آمده
است و با مطالب زیر تایید می‌شود :

۱- میانه بجای وسط و روزی که نه سعد است و نه نحس بکار می‌رود و جای
تعجب است که روز بهمن در ماه بهمن که جشن است نحس شمرده شده .

- ۳- اردیبهشت روز نام فرشته موکل بر تندرستی و بیماری است .
 پارسیان گویند : روزی سنگین است . امام صادق گوید : نحس مستمر
 (پایدار) است . در این روز از همه کارها پرهیز کنید - حدیث معلی بن خنیس .
 ۴- اردیبهشت نام فرشته موکل بر تندرستی است . آدم و حوا در
 این روز از بهشت رانده شدند .. امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .
 ۵- روزی نحس است در این روز سلطانی را ملاقات مکن و حاجتی
 مخواه و خرید و فروش مکن - المختار فی الاختیارات .
 ۶- اردیبهشت روزی میانه است در فروردینماه ، نیک است در
 اردیبهشت و خرداد و تیر ، میانه است در مرداد ، نحس است در شهریور
 (میانه) است در مهر و دی و بهمن و نیک است در آذر و اسفندارمذ - اختیارات
 ایام شهور الفرس .
 ۷- روز سوم از اردیبهشت ماه عیدی است بنام اردیبهشتگان
 بعلت اتفاق نام ماه و روز و اردیبهشت نام فرشته آتش و نور است و
 خداوند او را بر آن و نیز به بر طرف ساختن علتها و ناخوشیها از راه دوا
 و غذا و به آشکار کردن راست از دروغ و پیرو حق از پیرو باطل موکل
 کرده است - الاثار الباقیه .
 ۸- در این روز نیک است بمعبد و آتشکده رفتن و از پادشاهان
 حاجت خود خواستن و بجنگ و کارزار شدن - برهان قاطع .

«روز چهارم»

- ۱- شهریور روز شادباش - اندرز آذرباد مارسپندان .
 ۳- روز شهریور نام فرشته ایست که گوهرها (= الجواهر) از او -

یا در او آفریده شد و بر آنان گماشته گردید . او موکل بر دریای روم است . سلمان فارسی .

۳- شهر یور روز نام فرشته ایست که گوهرها از او آفریده شد . پارسیان گویند : روزی برگزیده است . امام صادق گوید : روزی مبارك و نيك است برای ازدواج و شکار .. حدیث معلی بن خنیس .

۴- شهر یور [روزی] نيك است ، هایل در آن زاده شد . امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- قایل در این روز زاده شد . شایسته است برای ازدواج و طلب حوائج جز سفر .. المختار فی الاختیارات .

۶- شهر یور [روز] میانه است در ماههای فروردین و تیر و مهر و ماههای پس از آن تا پایان سال و خجسته است در خرداد و مرداد و شهر یور - اختیارات ایام شهر الفرس .

۷- روز چهارم از شهر یور ماه (روز شهر یور) عیدی است به نام شهر یورگان بعثت تطابق نام ماه و روز .. و شهر یور فرشته موکل بر جواهر هفتگانه است که عبارتند از طلا و نقره و دیگر فلزاتی که قوام صنایع و دنیا و مردم بدانها بستگی دارد . الاثار الباقیه .

۸- بسبب آنکه در این روز تولد داراب واقع شده بود جشن سازند و عید کنند . برهان قاطع .

«روز پنجم»

۱- سپندارمذ روز ورز زمین کن - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- روز اسفندار، نام فرشته موکل بر زمینهاست . روزی است نحس

در این روز حاجتی مخواه و سلطانی را ملاقات مکن - سلمان فارسی .
 ۳- اسفندارمذ روزنام فرشته موکل بر زمینهاست. پارسیان گویند:
 روزی سنگین است . و امام صادق گوید : روز نحس و بدی است . قایل
 در این روز زاده شد . پس در این روز اجتناب کنید زیرا روزی بدیمن
 و نحس و ناپسند است . در این روز درپی کاری مروید و بر پادشاه وارد
 مشوید و به خانه‌های خویش اندر شوید و از درندگان و آهن سخت
 پرهیزید - حدیث معلى بن خنیس .

۴- اسفندار (مذ) روزی نحس است . جز آبادانی کردن و دارو
 نوشیدن و سر تراشیدن کاری را نباید - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.
 ۵- روزی نفرین شده و نحس است قایل ... المختار فی الاختیارات.
 ۶- اسفندار مذ در فروردین و مرداد و مهر و دی و بهمن میانه
 و در اردیبهشت و خرداد و تیر و شهریور و آبان و آذر نیک و در اسفند
 نحس^۱ است - اختیارات ایام شهور الفرس^۱.

۷- در روایتی در این روز باید به بهبود وضع چهارپایان پرداخت.

۸- در دعای مخصوص این روز به این عبارات برمی‌خوریم:
 الحمد لله الذی جعل لنا الارض فراشا و انبت لنا من الزرع والفواكه
 و النخل الوانا و جعل فی الارض جنانا و حبا و اعنابا و فجر فیها انهارا و
 الحمد لله الذی جعل فی الارض رواسی ان تمید بنا فجعلها للارض اوتادا .
 ۹- اسفندارمذ روز در ماه اسفندارمذ عید است به علت تطابق
 نام روز و ماه و معنای آن عقل و بردباری است و اسفندارمذ موکل بر زمین
 و برزن صالح و عقیف و نیکوکار و شوهر دوست است . در گذشته این ماه

۱- این روز از اسفندماه جشن گرفته می‌شود و نحس شمردن آن عجیب می‌نماید.

و به ویژه این روز «عید زنان» بود. و این رسم در اصفهان و ری و دیگر شهرهای فله‌باقی مانده و آنرا به فارسی مزدگیران گویند - (آثار الباقیه). این جشن در التفهیم (ص ۲۶۰) مزدگیران ضبط شده: زیرا که زنان بر شوهران اقتراحها کردند و آرزوها خواستندی.

«روز ششم»

- ۱- خرداد روز جوی کن - اندرز آذرباد مارسپندان.
- ۲- روز خرداد نام فرشته موکل بر جن است. ازدواج و [کسب] معیشت و هر کار را شاید و تأویل خوابها (تعبیر خواب) پس از يك یا دو روز آشکار گردد - سلمان فارسی.
- ۳- خرداد روز نام فرشته موکل بر کوههاست. پارسیان گویند: روزی سبك است. و امام صادق گوید: روزی است مبارك و شایسته برای ازدواج و طلب حوائج و برای هر کاری که در انجامش کوششی شود در خشکی و دریا و شکار در آنها .. حدیث معلی بن خنیس.
- ۴- خرداد نام فرشته موکل بر کوهها روزی مبارك و نیک برای ... امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.
- ۵- نيك است برای ازدواج و سفر و حجامت و ملاقات با سلطان در هر کار - المختار فی الاختیارات.
- ۶- خرداد [روز] در فروردین و اردیبهشت و مهر و آذر و بهمن میانه، و در خرداد و تیر و مرداد و شهریور و آبان و دی و اسفندارمذ سعادت است - اختیارات ایام شهور الفرس.
- ۷- روز ششم از خرداد ماه عیدی است به نام خردادگان به علت توافق اسم ماه و روز و معنای این اسم ثبات آفرینش است و خرداد فرشته

موکل بر تربیت مخلوقات و درختان و گیاه و دور کردن پلیدی از آنها است - الاثار الباقية .

۸- خرداد روز در ماه فروردین ، در این میان وضع خاصی دارد و نوروز خاصه نامیده می شود . برای تفصیل بیشتر به متن پهلوی « ماه فروردین روز خرداد » (متون پهلوی جاماسب اسانا ص ۱۰۶ - ۱۰۸) مراجعه شود .

«روز هفتم»

- ۱- امرداد روز دارو درخت نشان - اندرز آذربادمارسپندان .
- ۲- روز مرداد نام فرشته موکل بر مردم و روزیهای ایشان است . روزی است مبارك و خجسته پس هر کار خیری را که می خواهی در این روز انجام ده - سلمان فارسی .
- ۳- مرداد روز نام فرشته موکل بر مردم و روزی ایشان است . پارسیان گویند: روزی نيك است . و امام صادق گوید: روزی خجسته و مبارك است . هر چه می خواهید از ساختمان کردن و درخت نشاندن و تخم افکندن و زراعت و شکار و در آمدن بر سلطان و سفر انجام دهید زیرا روزی است برگزیده و هر کار را شاید - حدیث معلی بن خنیس .
- ۴- مرداد نام فرشته موکل بر جانوران است . روزی است نيك برای ... ، و فصد و حجامت و زراعت و طلاق را نباید - امام صادق به نقل از کتبی در نجوم .
- ۵- مناظره و مرافعه بردن و طلب حوائج و مسافرت و شروع هر کار را شاید - المختار فی الاختیارات .
- ۶- مرداد [روز] میانه است در فروردین و اردیبهشت و خرداد و

تیز و مهر و آذر و بهمن، نیک است در مرداد و شهریور و آبان و دی و اسفندارمذ - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- به نقل از الدرر الزمینی از امام صادق : هر کس در این روز به ساختمان کردن و درخت نشاندن بپردازد عاقبتش محمود و پسندیده است.
۸- روز هفتم از مرداد ماه عیدی است به نام مردادگان به علت اتفاق اسم ماه و اسم روز و معنای مرداد دوام آفرینش است برای همیشه بدون مرگ و نابودی و مرداد نام فرشته موکل بر نگهداری جهان و به پا داشتن خوراکیها و داروهایی است که اصلش از گیاه است . الاثار الباقیه .
۹- فارسیان این روز (روز هفتم از مرداد ماه) را عید کنند و جشن سازند و این جشن را جشن نیلوفر خوانند . برهان قاطع .

«روز هشتم»

۱- دی به آذر و زرسر شوی و ناخن پیرای - اندرز آذر بادمار سپندان.
۲- روز نمادرنامی از نامهای خداوند متعال می باشد. روزی است مبارک و خجسته و نیک برای هر کار خیری که بخواهی - سلمان فارسی .
و چنانکه واضح است «نمادر» تصحیفی از واژه «دیباذر» یا «دیبازر» است.
۳- دیبازر روز [صورت مصحف] نامی از نامهای خداوند متعال است . پارسیان گویند روزی نیک است و امام صادق گوید : روزی مبارک و شایسته است برای هر کار... جز مسافرت - حدیث معلی بن خنیس .
۴- دیبازر نامی از نامهای خداوند است ، برای خرید و فروش و مهمانی و فصد و طلب حوائج شایسته و سفر و حمام را نشاید - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم .
۵- مثل روز گذشته است جز اینکه مسافرت در آن ناپسند است -

المختار فی الاختیارات .

۶- دیبازر در تمام ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس.

۷- روز هشتم [از دی ماه] عید است به علت همنامی روز و ماه

باهم - الاثار الباقیه .

۸- نخستین روز هر ماه به نام اهرمزد دادار است و روزهای هشتم

و پانزدهم و بیست و سوم هر ماه نیز به دی (دزو - دئوش) نامیده شده است

و برای اینکه این سه روز باهم اشتباه نشود واژه دی را با نام روز بعد باهم

به کار می‌برند و می‌گویند : دی باذر ، دی به مهر و دی به دین . برای

توضیح بیشتر برگردانده قسمتی از بند هشت در اینجا نقل می‌شود (زند آکاسیه

ص ۳۶ چاپ بمبئی سال ۱۹۵۶) «اوهرمزد نام سی امهرسپند (امشاسپند)

بر آن سی روز ایدون نهاد که نخست او هر مزد پس شش امهرسپند [که

رویهمرفته] هفت باشد و هشتم ددوی (دی) که دادار است و پس شش

امهرسپند [که رویهمرفته] هفت باشد و هشتم ددوی (دی) که دادار است

و پس هفت امهرسپند [که] هشت باشد و نهم ددوی (دی) که دادار است

و پس هفت امهرسپند [که] هشت باشد . او هر مزد نام خویش در چهار

جادرماهها بساخت (قرارداد) او هر مزد و آن سه ددوی (دی) : یکی

[به جای] نام و یکی [به جای] گاه و یکی [به جای] دین و یکی [به جای]

زمان (اوهرمزد) که همیشه خواهند بود .

«روز نهم»

۱- آذر روز به راه شوونان میزچه گناه گران باشد - اندرز آذر

بادمارسپندان .

۲- روز آذر نام فرشته موکل بر ترازو (المیزان) در روز قیامت

است. روزیست پسندیده و خوابهایی که در آن [دیده شود] از همان روز صحت یابد - سلمان فارسی. در نسخه بدل دیگر به جای «موکل بالمیزان» عبارت «موکل بالنیران» آمده است که از لحاظ لفظی با آذر نزدیکی بیشتری دارد و با قرائن زیرین تأیید می شود:

۳- آذر روز نام فرشته موکل بر آتشان است در روز قیامت. پارسیان گویند: روزی سبك است. و امام صادق گوید: روزی شایسته، سبك، سعید و مبارك است از آغاز روز تا پایان آن، برای سفر و هر چه خواهی نيك است. هر کس در این روز مسافرت کند ثروتی فراوان روزی او شود و در سفر خود باخیر کامل روبرو گردد. حدیث معلى بن خنیس. ۴- آذر نام فرشته موکل بر آتش است... برای ملاقات با پادشاهان و طلب حوائج و سفر و صید... نيك است - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.

۵- روزی است نيك، حاجت بخواه تا برآورده شود - المختار فی الاختیارات.

۶- آذر [روز] در فروردین و اسفندار نحس و در اردیبهشت و مهر و آبان و آذر میانه و در خرداد... نيك است - اختیارات ایام شهر و الفرس. ۷- روز نهم [از آذرماه] روز آذر، عیدی است به نام «آذر جشن» به علت تطبیق نام ماه با نام روز... و زردشت امر کرده بود که به زیارت آتشکده ها بروند و قربانی (یزش) کنند و در امور جهان باهم مشورت نمایند - الاثار الباقية.

«روز دهم»

۱- آبان روز از آب پهریز (پرهیز) کن و آب میازار - اندرز

آذربادمارسپندان .

۲- روز آبان نام فرشته موکل بر دریاها و آبها و جلگه‌هاست . روزی سبک و مبارك است . هر کس در این روز از سلطان گریزد گرفتار آید و هر کس زاده شود او را تنگی نرسد و با روزی باشد . خوابهایی که در آن (دیده شود) در مدت بیست روز آشکار گردد - سلمان فارسی .

۳- آبان روزنام فرشته موکل بر دریا و آبهاست . پارسیان گویند: روزی سنگین است . و امام صادق گوید : روزی است نیک برای هر چیز جز در آمدن بر سلطان و روز ولادت نوح پیامبر است - حدیث معلى بن خنيس .
۴- آبان نام فرشته موکل بر دریاست . نوح در آن زاده شد . برای ملاقات علما و تجار و بزرگان و نامه نوشتن و قاصد فرستادن شایسته است و سفر و شکار و معالجه و بالا رفتن بر بلندیها را نباید - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم .

۵- روزی است سعد مثل روز گذشته - المختار فی الاختیارات .
۶- آبان [روز] نحس است در آبان [ماه]^۱ و میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- روز دهم از آبان ماه (آبان روز) عیدی است آبانگان گویند به علت اتفاق نام ماه و روز - آثار الباقية .

۸- به نقل از زوائد روز رفع ادریس و روزیست که موسی تورات را دریافت و در دیگر منابع روز ولادت نوح است که با آب نیز ارتباط دارد . در دعاهاى این روز به خداوند از لحاظ آفرینش دریا و چگونگی آن توجه شده است و با عباراتی از این قبیل روبرو هستیم :

«... وافشی خیرک فی البر والبحر.. سبحانک اسألك باسمک.. و من فی البحور و الهواء و من فی الظلمة و من فی لجج البحور.. سبحانک و نظرت الی ما فی البحور و لججها فتمحص لک خاشعا.. سبحانک من ذا الذی اعانک حین فجرت البحور و احطت بها الارض (بحار الانوار چاپ تهران ج ۹۷، ص ۹ - ۱۹۸).

«روز یازدهم»

۱- خور روزکودک به دبیرستان کن تا دبیر و فرزانه بُود (شود)- اندر ز آذرباد ما رسپندان .

۲- روز خور، نام فرشته موکل بر خورشید و مانند روز پیش روزی سبک است - سلمان فارسی .

۳- خور روز نام فرشته موکل بر خورشید است . پارسیان گویند: روزی سنگین چون روز پیش است . امام صادق (ع) گوید: روزی است که شیث پسر آدم و پیامبر (ص) در آن زاده شد و برای هر کار جز باریافتن بر سلطان شاید - حدیث معلی بن خنیس .

۴- خور نام فرشته موکل بر خورشید است . موسی در آن زاده شد - امام صادق (ع) به نقل کتابی از نجوم .

۵- در این روز هر کس مسافرت کند غنیمت یابد و اگر از سلطان بگریزد دستگیر شود و هر کس در این روز زاده شود نیکو روزی یابد - المختار فی الاختیارات .

۶- خور نحس است در خرداد^۱ و میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس .

۱- این اظهار نظر عجیب می نماید .

۷- دی ماه خورماه نیز نامیده می‌شود. و روز یازدهم آن اول گاهنبار نخست و آخرش روز پانزدهم یعنی روز دی بمهر است و این گاهنبار مدیوزرم گاه نامیده می‌شود. خداوند آسمان را در آن آفرید. الاثار الباقیه. روز یازدهم و آن روز خور (در ماه اسفند) اول گاهنبار دوم است و روز آخر روز دی بمهر است و مدیوشم گاه نامیده می‌شود و در آن روز خداوند آب را آفرید. الاثار الباقیه.

۸- در دعاهاى مأثور این روز از آفرینش و ملکوت آسمانها و زمین و تسبیح کنندگان در آسمانها و زمین یاد شده [الدروع الواقیه] ولی اشارتی به تربیت فرزندان نشده است جز اینکه: هر کس در این روز زاده شود مبارك و نیکو تربیت باشد: مبارک صالح التریة - الزوائد.

«روز دوازدهم»

۱- ماه روز می خور و بادوستان گفتگو^۱ کن و از ماه خدا آیفتم (نیاز) خواه - اندرز آذرباد مارسپندان.

۲- روز ماه روزی مختار (برگزیده) است و آن نام فرشته موکل بر ماه است - سلمان فارسی.

۳- ماه روز نام فرشته موکل بر ماه است. پارسیان گویند: روزی سبك است و روزه نامیده می‌شود و امام صادق گوید: روزی است صالح و نیک و برگزیده.. حاجتهای خود را در این روز بخواهید و در اول این روز بر سلطان وارد شوید.. و از خداوند استعانت جوید تا بمشیت خداوند

۱- آقای احمد تفضلی واژه gufsišn را در مفهوم شوخی و مزاح و مطایبه گرفته. نك: Acta Orientalia XXXIII P. 193 - 204.

- بسود شما قضاوت شود - حدیث معلى بن خنیس .
- ۴- ماه روزفرشته موکل بر روزیهاست. این روز را «مخزن الاسرار» نامند - امام صادق بنقل کتابی در نجوم .
- ۵- نيك است برای طلب حوائج و سفر و هر چه دلخواه است - المختار فی الاختیارات .
- ۶- ماه [روزی] مختار در تمامی ماههاست چون بنام قمر است - اختیارات شهرالفرس .
- ۷- درمدارك دیگر از قبیل المکارم (ج ۷ ص ۵۵۹) برای حاجت خواستن و کوشش در این راه کردن روزی نیکو شمرده شده است .

«روز سیزدهم»

- ۱- تیر روزكودك به تیر اندازی و نبرد و اسواری آموختن فرست - اندرز آباد مار اسپندان .
- ۲- روز تیر نام فرشته موکل بر ستارگان است. روزی است نحس و بد پس در این روز از سلطان (= صاحبان قدرت) و همه کارها پرهیز و خوابهایی که در آن [دیده شود] پس از نه روز صحت یابد - سلمان فارسی .
- ۳- تیر روز نام فرشته موکل بر ستارگان است . پارسیان گویند. روزی سنگین و بسیار شوم است . و امام صادق گوید: روزی نحس مستمر است پس در این روز تا آنجا که توانایی دارید ، از همه کارها پرهیزید.. حدیث معلى بن خنیس .
- ۴- تیر نام ملك موکل بر کواکب است. روزی است نحس و برای همنشینی با اهل صلاح و اشتغال بدعا نيك است . از همه کارها بپرهیزد

ملاقات بزرگان حذر باید کرد۔ امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .
 ۵۔ روزی است نحس و بد.. در این روز از تیر اندازی پرهیز که کاری
 شوم است - المختار فی الاختیارات .

۶۔ تیر [روزی] سعد است در فروردین و اردیبهشت ، نحس در
 تیر و میانه در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷۔ روز سیزدهم از تیر ماه تیرگان نامیده می شود بعلمت تقارن نام
 ماه و روز و آنرا دو علت است : یکی جریان تیر انداختن آرش کمانگیر
 و دیگری تبجیل از مقام کاتب و دبیر و همپایه شمردن دبیران با دهبدان
 و دهقانان است - نقل باختصار از آثار الباقیة .

نکته قابل توجه اینست که بمقتضای گفته آذربد شروع به کارهای
 تربیتی که مردان را باید و شاید در این روز ترغیب شده ولی بموجب المختار
 فی الاختیارات تیر اندازی در این روز شوم خوانده شده . شاید هر یک، از واژه
 تیر، نوعی بهره برداری کرده اند ولی در جهت معکوس . نکته دیگر نحس
 شمردن این روز در تیر ماه است که طبق موازین ایرانی هر گاه نام روز
 و ماه یکی باشد (مثلا تیر ماه، تیر روز) عید شمرده می شود و بنقل ابوریحان
 ایرانیان این روز را عید می گرفتند . شاید هم علت شومی تیر روز (روز
 سیزدهم از هر ماه) ناشی از نحوست سیزده باشد .

«روز چهاردهم»

۱۔ گوش روز پرورش گوش اردون (گوشورون = روان گاو) کن
 و گاو به ورز آموز - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲۔ روز جوش (معرب گوش) نام فرشته موکل بر انس و جن و باد

[باد، فقط دريك نسخه آمده] است. روزی خجسته و مبارك و نيك است برای هر چیز و برای ملاقات سلطان و اشراف مردم و دانشمندان. هر کس در این روز زاده شود نویسنده‌ای ادیب گردد و در پایان عمر ثروتش فزونی یابد و خوابی که در آن دیده شود پس از بیست و شش روز صحت یابد. سلمان فارسی.

۳- جوش روز نام فرشته موکل بر بشر و انعام و چهار پایان است. ایرانیان گویند: روزی سبك است. و امام صادق گوید: روزی نيك و شایسته است برای هر کار و .. [مطالبی شبیه گفته‌های سلمان جز در مورد تعبیر خواب] - حدیث معلى بن خنیس.

۴- جوش نام فرشته موکل بر بهائم است .. امام صادق بنقل از کتابی در نجوم.

۵- تکرار برخی از مطالب فوق - المختار فی الاختیارات.

۶- جوش [روزی] سعادت در اردیبهشت و تیر و مرداد و میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس.

۷- روز چهاردهم [دیماه] روز گوش است که «سیر سور» نامیده می‌شود. در این روز سیر و شراب خوردن و نباتات را با گوشت بپزند که بدین وسیله از شیطان احتراز کنند ... الاثار الباقية. ولی صاحب برهان قاطع در برابر این عبارت بیرونی: «ویطبخ النبات باللحم التي يتحرز بها من الشيطان» آورده: و گوشت را با گیاه و علف بپزند نه با چوب و هیزم.

«روز پانزدهم»

۸- دی بمهر روز سرشوی و موی و ناخن‌پیرای و انگور از رزان

به چرخشت بازافکن تا به (خوب) بشود. اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- دیمهر روز (مصیف : دی بمهر روز) نامی از نامهای خداوند متعال است و هر کاری را شاید . خوابی که در آن دیده شود پس از سه روز صحت یابد . سلمان فارسی .

۳- دیمهر روز نامی از نامهای خداوند متعال است. ایرانیان گویند: روزی سبک است و امام صادق گوید: روزی صالح و مبارک برای هر کار است. هر کس در این روز زاده شود لال یا مبتلا به لکنت زبان گردد . حدیث معلى بن خنیس .

۴- دیب مهر نام فرشته موکل بر عرش است .. امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- روزی نحس است .. مولود در این روز قطعاً دیوانه شود . المختار فی الاختیارات .

۶- دیمهر نحس است در اردیبهشت سعادت در آبان و میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس

۷- [در دیمه] روزهای هشتم و پانزدهم و بیست و سوم عید است بعلت اقتران نام ماه و نام روز - الاثار الباقية .

۸- در احادیث منقول در العدد القویة والدروع الواقیة و المکارم والزوائد روایاتی در نیکی و بدی این روز آمده است .

۹- مغان این روز را ازماه دی مبارک دانند و جشن کنند و عید سازند و صورتی از گل یا از خمیر نان بسازند و در راه گذر نهند و تعظیم کنند ... و بعد از آن بسوزانند .. گویند در شب این روز هر که سوسن دود کند تمام سال بفرغت گذراند و از قحطی و درویشی ایمن باشد و هر که

بامداد این روز سیب بخورد و نرگس ببوید تمام سال بی آزار باشد و راحت بگذراند - برهان قاطع .

«روز شانزدهم»

- ۱- مهر روز اگر ت از کسی مستمندی برآمده است پیش مهر بایست و از مهر داوری خواه و گرزش (نظم) کن - اندرز آذرباد ماراسپندان .
- ۲- روز مهر نام فرشته موکل بر رحمت است . روزی است نحس پس از حرکت (ظ : شروع بمسافرت) در این روز پرهیز و خوابهایی که در آن دیده شود پس از دو روز به صحت رسد - سلمان فارسی .
- ۳- مهر روز نام فرشته موکل بر رحمت است . پاریسان گویند: روزی سبک و بسیار نیک است و امام صادق گوید : روزی نحس، بد و ناپسند است پس به طلب حوائج مروید و مسافرت در این روز نکنید .. و تا آنجا که می توانید پرهیز کنید و صدقه بدهید - حدیث معلی بن خنیس .
- ۴- مهر نام فرشته موکل بر دوزخ است . روزی است نحس مستمر . نیک است برای گرمابه رفتن و سر تراشیدن ، و کارهای دیگر بویژه سفر را نباید - امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .
- ۵- برای هر کار نیک است . هر چه خواهی بخوان - المختار فی الاختیارات .

- ۶- مهر [روز] در ماههای اردیبهشت و خرداد و مهر و اسفند داریم روزی سعد و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهر الفرس .
- ۷- در کنار اخباری که در مذمت و نحسی این روز آمده است در کتاب العدد القویة والزوائد به مطالبی از این قبیل برمیخوریم : برای

تجارت و خرید و فروش و شرکت و سفرهای دریایی و پی ساختمان ریختن و انجام کارهای خیر نیک است. روزیست نیک برای همه کارها و اندیشه‌ها و تصرفات و آنکس که در آن زاده شود عامل [دیوانی] گردد. محبت و شهوت در این روز آفریده شده است.

مطالبی که راجع به فرشته رحمت آمده است شاید ترجمه مصطلح آن روز از واژه مهر بوده ولی آنجا که مهر را فرشته موکل بر دوزخ می‌داند بیشتر ناظر به وظیفه مهر در کنار چینودپل در آثار متأخر زردشتیان است.

۸- روز مهر در ماه مهر مهرگان و یکی از دو عید ایرانیان است. برای تفصیل رجوع شود به آثار الباقیه.

«روز هفدهم»

- ۱- سروش روز بُختاری (رستگاری و نجات) روان خویش از سروش اردا آیفِت خواه - اندرز آذرباد مارا سپندان .
- ۲- سروش روز نام فرشته موکل بر نگهبانی جهان است و اوست جبرئیل - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] و.. روزی است سنگین. در این روز در پی کاری مباش - سلمان فارسی [بنقل از الدروع الواقیة] .
- ۳- نمروش روز (نسخه بدل سروش) نام فرشته موکل بر خرابی و نابودی جهان است و اوست جبرئیل . پارسیان گویند : روزیست برگزیده ، سبک و میانه و امام صادق گوید : روزیست شایسته برای هر چه خواسته شود و برای همه کارها نیک و پسندیده است هر چه می‌خواهید بجوئید از قبیل ازدواج و خرید و فروش و زراعت و ساختمان کردن و بر سلطان درآمدن - حدیث معلی بن خنیس .

۴- سروش و آن یکی از نامهای خداوند متعال است و گویند نام جبرئیل است. روزی است میانه برای... امام صادق بنقل از کتابی در نجوم.
۵- برای هر کار نیک است هر چه خواهی بکن - المختار فی الاختیارات .

۶- سروش [روز] در آبان و آذر و بهمن نیک و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- بروایت العدد القویة در این روز نیرو همچین ملك الموت آفریده شد و همان روزی است که خداوند حق را بر یعقوب مبارك ساخت از نزاع و قرض و استقراض در این روز باید بر حذر بود .

۸- سروش نخستین کسی است که به زمزمه به هنگام غذا خوردن امر کرد . و سروش روز در هر ماه ، مبارك است چون سروش نام فرشته رقیب شب است و گویند که او جبرئیل است که سختگیرین فرشته بر جنیان و ساحران است و هر شب سه بار بر مخلوقات برمی آید .. نقل باختصار از الآثار الباقية .

۹- و حکمای فرس گویند ... نیک است در این روز دعا کردن و بآتشکده رفتن و باقی امور بد است - برهان قاطع .

«روز هیجدهم»

۱- رشن روز روزگار سبک و هر کار خواهی کردن اندر فرادونی کن - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- رشن روز نام فرشته موکل بر آتشهاست - سلمان فارسی
[بنقل از الدرر الواقع] و... نیک است برای سفر و طلب حوائج - سلمان فارسی

[بنقل از الدرر الواقع]. توضیح اینکه نسخه بدل «موکل بالنیران» در پاورقی ص ۱۶۲ از مجلد ۹۷ بحار الانوار چاپ تهران «موکل بالمیزان» است و بامبانی ایرانشناسی و وظیفه‌ای که ایزد رشن دارد مطابقت می‌کند. ۳- رشن روز نام فرشته موکل بر آتشان است. پارسیان گویند: روزی سبک است و امام صادق گوید: روزی برگزیده و نیک، مبارک و شایسته است برای سفر و زراعت و طلب حوائج و ازدواج و هر چه بخواهند. هر کس در این روز بادشمن یا خصم خود مخاصمه کند بر او پیروز شود. حدیث معلی بن خنیس.

۴- رشن نام فرشته موکل بر آتش است. روزی است نیک برای سفر و تجارت و شرکت و زراعت و لباس نو بریدن و فصد. در این روز از فسق و فجور و کارهای بد باید حذر کرد. امام صادق بنقل از کتابی در نجوم. ۵- برای هر کار و مسافرت شایسته است .. المختار الاختیارات. ۶- رشن [روز] سعد است در شهریور و مهر. میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس.

«روز نوزدهم»

۱- فروردین روز سوگند مخور و آن روزیزش فروهر پارسیان کن تا خشنودتر بشوند. اندرز آذرباد مارسپندان. ۲- فروردین روز نام فرشته موکل بر ارواح و قبض آنهاست ... روزی مبارک است - سلمان فارسی.

۳- فروردین روز نام فرشته موکل بر ارواح و قبض آنهاست. پارسیان گویند: روزی سنگین است. و امام صادق گوید: روزی است برگزیده و شایسته برای سفر و ازدواج و طلب حاجت ... و روز تولد

اسحاق پیامبر است .. حدیث معلى بن خنیس .

۴- فروردین نام ملك الموت است . اسحاق در آن زاده شد . نيك است برای شكار و حمام و نامه و قاصد فرستادن ... از خون گرفتن و موی ستردن باید حذر کرد - امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- مثل روز گذشته است - المختار فی الاختیارات .

۶- فروردین [روز] در فروردین و تیر و آذر سعد و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهوالفرس .

۷- روز نوزدهم [از فروردین ماه] فروردگان است بعلت همنامی روز و ماه .. الاثار الباقیه . روز نوزدهم [از اسفندارمذ ماه] نوروز نهرها و آبهای جاری است ، عطر و گلاب در آنها ریزند . الاثار الباقیه .

«روز بیستم»

۱- و هرام روز بن خان و مان افکن تا زود به فرجام رسد و به رزم و کارزار شو تا به پیروزی باز آیی - اندرز باد مارسپندان .

۲- بهرام روز نام فرشته موکل بر پیروزی و شکست و جنگ و پیکار و روزی خوب و مبارك است . سلمان فارسی .

۳- بهرام روز نام فرشته موکل بر پیروزی و شکست در جنگ است . پارسیان گویند: روزی سبك است و امام صادق گوید .. روزی است شایسته برای طلب حوائج و سفر و ساختمان کردن و ازدواج و درخت نشاندن و بخدمت سلطان رسیدن ... حدیث معلى بن خنیس .

۴- بهرام نام فرشته موکل بر جنگهاست . برای سفر ... میانه است و از خصومت و .. باید حذر کرد ... امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- مثل روز گذشته است - المختار الاختیارات .

۶- بهرام [روز] در مرداد و آذر و دی و نحس و در اسفندارمذ
روزی سعد و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس .
«روز بیست و یکم»

۱- رام روز زن خواه و کارورامش کن و پیش دادوران شو تا به
پیروزی و رستگاری آئی - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- رام روز- سلمان فارسی [بنقل از الدرر الوقایة] روز ماه نام
فرشته موکل برشادی است نیک است برای خون ریختن (= فصد و
حجامت) - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] .

۳- رام روز نام فرشته موکل بر فرح و سرور است . پارسیان گویند:
روزی نیک است و بدان تبرک جویند . امام صادق گوید : روزی نحس مستمر
است و آن روز خون ریختن است پس بپرهیزید .. حدیث معلى بن خنیس .
۴- رام نام فرشته موکل بر روح است و روزی است نحس ... برای
ازدواج روزی مبارک و نیک است - امام صادق بنقل کتابی در نجوم .

۵- روز بیست و یکم روزی نحس است .. پس با سلطانی ملاقات
مکن و از خانه بیرون مشو و حاجتی را مخواه - المختار فی الاختیارات .
کراحت ملاقات با سلطان و فرماندهان سپاه و سیاستمداران در این
روز از منابع دیگر چون عدد القویه و غیره مستفاد می شود که درست
متضاد با مطلب منقول از آذرباد است گرچه زن خواستن در این روز در
منابع ایرانی و اسلامی نیک شمرده شده است .

۶- رام [روزی] میانه در خرداد و تیر و آذر و دی و سعد در
دیگر ماههاست - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- روز بیست و یکم [مهرماه] رام روز و مهرگان بزرگ است

بجهت پیروزی فریدون برضحاک ... زردشت دستور داده بود مهرگان و رام روز را یکسان تعظیم کنند پس هر دو روز را عید می گرفتند تا اینکه هرمز پسر شاپور این دو عید را بهم پیوند داد و روزهای میانه این دو روز را عید گرفت - الاثار الباقیه .

«روز بیست و دوم»

۱- باد روز در نجشن کن و کارنومیوند - اندرز آذربادمارسپندان .
۲- روز بادنام فرشته موکل بر باداست . روزی سبک است و هر کار را شاید - سلمان فارسی .

۳- باد روز نام فرشته موکل بر بادهاست . پارسیان گویند : روزی سنگین است و امام صادق گوید : روزی مختار ، نیک و خالی از کدورت است و هر کار را شاید - حدیث معلی بن خنیس .

۴- باد نام فرشته موکل بر ابرهاست . روزی است مبارک و نیک برای ... و در برخی از نسخه ها نامی از نامهای خداوند متعال است - امام صادق بنقل کتابی در نجوم .

۵- مثل روز گذشته [نحس] است - المختار فی الاختیارات .

۶- باد [روز] در فروردین و بهمن نحس و در مرداد و شهریور و دی نیک و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهوالفرس .
۷- روز بیست و دوم [ازدیماه] بنام بازروز نامیده می شود و در قم و اطراف آن آیین هایی همانند آیین های روزهای عید از شرب و لهو برپا می دارند .. الاثار الباقیه .

نکته جالب همانندی مطلب منقول از آذرباد با گفته پارسیان از سوئی و شباهت کلام منقول از سلمان با حدیثهای منقول از سوی دیگر

در سبکی و سنگینی این روز است . همچنین از مندرجات العدد القویة والدروع الواقیة و المکارم والزوائد مطالبی در سبک بودن این روز مستفاد می شود.

« روز بیست و سوم »

۱- دی بدین روز هرکاری خواهی کن و زن بخانه آور و موی و ناخن پیرای و جامه پوش - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- دیبدین روز نام فرشته موکل بر خواب و بیداری و نگهبانی ارواح است تا به بدنها بازگشت کنند . و در روایتی یکی از نامهای خداوند متعال است - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] . روزبندین (ظ : دیبدین) نامی از نامهای خدای متعال است . روزی است سبک برای دیگر کارها - سلمان فارسی [بنقل از الدروع الواقیة] .

۳- دیبدین روز نام فرشته موکل بر خواب و بیداری است . ایرانیان گویند : روزی است سبک و امام صادق گوید : روزی است برگزیده ... هر کار را شاید ... بویژه ازدواج و تجارت ... حدیث معلی بن خنیس .

۴- دیبدین نامی از نامهای خداوند متعال است . روزی است نیک برای ... ازدواج و فصد و حمام و موی برگرفتن ... امام صادق بنقل از کتابی در نجوم .

۵- مثل روز گذشته [نحس] است - المختار الاختیارات .

۶- دیبدین در آبانماه سعد و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهر الفرس .

۷- [در دیماه] روزهای هشتم و پانزدهم و بیست و سوم عید است بعثت اقتران نام ماه و نام روز - الاثار الباقیة .

۸- در روایات منقول از العدد القویة والدروع الواقیة والمکرم والزوائد این روز برای انجام هر کار، خاصه ازدواج و تجارت و ... نیک است. همچنین در العدد القویة از پارسیان نقل کرده است: روزی است سبک، پسندیده است در این روز ازدواج و نقل مکان و سفر و دادن و گرفتن و ملاقات با سلاطین و برای دیگر کارها و انجام کارها صلاحیت دارد.

«روز بیست و چهارم»

۱- دین روز خرفستراوژن (حیوانات موزی را بکش) - اندرز آذرباد مارسپندان.

۲- دین روز نام فرشته موکل بر کوشش و حرکت است و در روایت دیگر نام فرشته موکل بر خواب و بیداری و نگهبانی ارواح است تا بازگشت آنها به بدن - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] و [پس از نقل مطالب فوق] روز نحس مستمر است [بنقل از الدروع الواقیة].

۳- دین روز نام موکل بر کوشش و حرکت است. پارسیان گویند: روزی سبک و نیک است. امام صادق (ع) گوید: روزی نحس است. فرعون در آن زاده شد، تاملی توانید در این روز پرهیز کنید ... حدیث معلی بن خنیس.

۴- دین روزی نحس است. فرعون در آن زاده شد. هیچ کار را نشاند جز فصد. از خوراکیها و تمام کارها بویژه سفر باید حذر کرد - امام صادق از کتابی در نجوم.

۵- روزی نحس مستمر و شوم است هر که در این روز زاده شود کشته خواهد شد - المختار فی الاختیارات.

۶- دین روزی سعد است در فروردین و دی و بهمن و اسفندار مذ

و روزی میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس.

«روز بیست و پنجم»

۱- اردروز هر چیز نو بخروا و اندر خانه ببر - اندرز آذر بادمار سپندان.
 ۲- اردروز نام فرشته موکل بر جن و شیاطین است - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] و ... روزی نحس است خداوند در این روز مردم مصر را گرفتار آیات (عذاب) کرد پس برای دعا و نماز و عمل نیک آماده شوید - سلمان فارسی [بنقل از الدرر النوری].

۳- اردروز نام فرشته موکل بر جن و شیاطین است. پارسیان گویند: روزی سنگین است و امام صادق گوید: روزی نحس و بد و ناپسند است. همان روزی است که مصریان گرفتار هفت نوع عذاب و بلا شدند .. حدیث معلی بن خنیس.

۴- اردنام فرشته موکل بر شیاطین است .. روزی است نحس ... امام صادق بنقل کتابی در نجوم .

۵- روزی نحس است ، شایسته نیست کاری را در آن آغاز کرد - المختار فی الاختیارات .

۶- ارد [روزی] نیک است در فروردین و اردیبهشت و مهر و بهمن و اسفندارمذ و میانه است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس.

۷- در دیگر مدارك حدیث ، این روز نحس شمرده شده است .

۸- ارد ... نام فرشته ایست موکل بر دین و مذهب .. برهان قاطع.

«روز بیست و ششم»

۱- اشتاد روز اسب ، گاو و ستور به گشن هل تا به درستی باز آید - اندرز آذر بادمار سپندان .

۲- اشتاد روز نام فرشته‌ای است که به هنگام ظهور دین آفریده شد - سلمان فارسی [بنقل از العدد القویة] و... نیک است برای هر کار جز ازدواج - سلمان فارسی [بنقل از الدرود الواقیة].

۳- اشتاد روز نام فرشته موکلی است که به هنگام ظهور دین آفریده شد. پارسیان گویند: روزی نیک است و امام صادق گوید: روزی است شایسته و مبارك. دریا در این روز برای موسی شکافته شد. هر کار را شاید جز ازدواج و سفر .. حدیث معلى بن خنیس.

۴- اشتاد نام فرشته موکل برانس و مردم است ... برای طلب حاجت و درخت نشانیدن و خرید املاك نیک است و از تحویل و سفر و عمارت و فصد و ازدواج در این روز باید حذر کرد - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.

۵- روزی است نیک، ازدواج را شاید چون بجدائی انجامد همچنانکه دریا برای موسی شکافته شد - المختار فی الاختیارات.

۶- اشتاد [روز] در تیر و شهریور و دی نیک و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس.

۷- روز بیست و ششم [از اردیبهشت ماه] اشتاد روز و اول گاهنبار سوم است که پنج روز است و در آخر همان ماه پایان می‌رسد نام این گاهنبار فیشهیم گاه است. روز بیست و ششم از خرداد ماه اول گاهنبار چهارم است که روز آخر ماه پایان می‌رسد. خداوند درختان و نباتات را در آن آفرید و نامش ایانرم گاه است. الا نأثر الباقیة.

«روز بیست و هفتم»

۱- آسمان روز براه دور شو که به درستی [باز] آیی - اندرز آذر باد

مارسپندان .

۲- آسمان روز نام فرشته موکل بر پرندگان (نسخه بدل = آسمانها) ست - سلمان فارسی .

۳- آسمان روز نام فرشته موکل بر آسمانهاست . پارسیان گویند: روزی است مختار و برگزیده . امام صادق گوید : روزی نیک و برگزیده است برای طلب حوائج و هر چه می خواهی . زاده شدگان در این روز زیبا و نمکین شوند . نیک است برای ساختمان کردن و کشت و کار و خرید و فروش و داخل شدن بر سلطان ... حدیث معلى بن خنیس .

۴- آسمان نام فرشته موکل بر آسمانهاست . روزی است بسیار مبارك و خوب برای سفر ... امام صادق به نقل از کتابی در نجوم .

۵- نیک است برای ازدواج و بر آوردن نیازها ، روزی است سعد هر چه می خواهی بجوی - المختار فی الاختیارات .

۶- آسمان روزی میانه است در فروردین و مرداد و مهر و آبان و آذر و بهمن و اسفندارمذ، و روزی سعد است در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- در العدد القویة والزوائد این روز برای مسافرت نیک شمرده شده و در مأخذ نخست از پارسیان چنین نقل کرده است : روزی است نیک برای ملاقات با تجار و مسافرت . مسافر در این روز، کارش بخوبی گراید ...

« روز بیست و هشتم »

۱- زامیاد روز دار و مخور - اندرز آذر بادمارسپندان .

۲- رامیاد [تصحیف شده زامیاد] روز نام فرشته موکل بر داوری میان مردم است و به روایتی نام فرشته موکل بر آسمانهاست - سلمان فارسی

[به نقل از العدد القویة] و ... روزی است مبارك و خجسته . خواب در همان روز صحت یابد (تعبیر شود) - سلمان فارسی [به نقل از الدرر الوقیة].

۳- رامیاد روزنام فرشته موکل بر قضاوت میان مردم است. پارسیان گویند : روزی سنگین و نحس است و امام صادق گوید : روزی سعید و مبارك و ستوده است . یعقوب در آن زاده شد ، برای سفر و همه کارهانیك است . زاده شدگان در این روز با روزی و محبوب نزد مردمان و کسان خویش باشند - حدیث معلى بن خنیس .

۴- رامیاد نام فرشته موکل بر زمینهاست . روزی است مبارك . نيك برای سفر... و دارو خوردن ... از امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.

۵- روز ولادت یعقوب و روزی سعد است - المختار فی الاختیارات.

۶- رامیاد روزی سعد است در دیمه و میانه در دیگر ماهها - اختیارات ایام شهور الفرس .

۷- در یکی از روایات منقول در العدد القویة خون گرفتن (فصد و حجامت) در این روز نيك و در روایت دیگر بد شمرده شده است بطوریکه هر کس در این روز بیمار شود بمیرد .

« روز بیست و نهم »

۱- مارسپندان روز جامه افزای (ببر) و بدوز و بیوش وزن بزنی کن تا فرزند تیزویر (باهوش) نيك زايد - اندرز آذرباد مارسپندان .

۲- مارسفند روز نام فرشته موکل بر اوقات و زمانها و خردها و گوشها و چشمهاست و در روایتی موکل بر دلهاست - سلمان فارسی [به نقل از العدد القویة] . فار (مصحف مار) اسفند نام فرشته موکل بر دلها و عقلها و گوشها و چشمها است . برای ملاقات با برادران و دوستان [انجام]

هر کار نیک است و خوابی که در آن دیده شود از همان روز صحت یابد (تعبیر شود) - سلمان فارسی [به نقل از الدرر الوقیة].

۳- مهر اسفند روز نام فرشته موکل بر مکانها (الافنیه) و زمانها و دلها و گوشها و چشمها است. پارسیان گویند: روزی نیک است. امام صادق گوید: روزی برگزیده و نیک است برای هر حاجت، جز برای نویسندگان که ایشانرا نشاید - حدیث معلى بن خنیس.

۴- مار اسفندار - نام میکائیل است، روزی است بسیار نیک و شایسته برای ملاقات با اشراف و آبادانی شهرها و ازدواج ولی نشاید سفر و طلب علم و لباس نو پوشیدن یا بریدن... را - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.

۵- سفر و هر کار را شاید. روزی سعادت - المختار فی الاختیارات.

۶- مار اسفند [روز] در همه ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس.

۷- العدد القویة از پارسیان چنین نقل کند... هر کس در این روز زاده شود شجاع باشد.

« روزسیم »

۱- انیران روز موی (و) ناخن پیرای و زن بزنی کن تا فرزند نام آور زاید - اندرز آذرباد مار سپندان.

۲- روز انیران نام فرشته موکل بر دهرها و زمانهاست. روزی سعید و مبارک است برای هر چیز که بخواهی - سلمان فارسی^۱.

۱- محدث نوری در باب دوازدهم کتاب نفس الرحمن فی فضائل سلمان همین مطالب را از سلمان فارسی آورده است و با اینکه از کتاب الدرر الوقیة نقل کرده ←

- ۳- انیران روز نام فرشته موکل برده‌ها و زمانهاست، پارسیان در این روز تبرک جویند و امام صادق گوید: روزی است برگزیده نیک و شایسته برای هر چیز و همان روزیست که اسماعیل بن ابراهیم در آن زاده شد... برای هر کار از قبیل خرید و فروش و زراعت و درخت نشاندن و ازدواج و ساختمان کردن نیک است... حدیث معلی بن خنیس.
- ۴- انیران نام فرشته موکل بر روزگار است. اسماعیل در آن زاده شد، نیک است... و در برخی از نسخه‌ها [انیران] نام فرشته موکل بر جنگهاست - امام صادق به نقل از کتابی در نجوم.
- ۵- برای سفر و طلب حاجت و خون گرفتن نیک و خود روزی سعد است - المختار فی الاختیارات.
- ۶- انیران (روز) در خرداد نحس و در دیگر ماهها میانه است - اختیارات ایام شهور الفرس.
- ۷- روزسیم (ازدیماه) انیران، در اصفهان، آفریجکان (آبریزگان) نامیده می‌شود - الآثار الباقية.

← باز تفاوت‌هایی میان این نسخه و نسخه مورد استناد مجلسی دیده می‌شود بطوریکه خود می‌گوید:

«وبین ما اوردناه و اورده (المجلسی و البحرانی) اختلاف کثیر فی الالفاظ و فیما نقلناه زیاده سیره». ضمناً بطوریکه از این مأخذ مستفاد می‌شود راوی این حدیث - یونس بن ظبیان - میان حدیث منقول از امام صادق و گفته‌های سلمان فارسی تلفیق داده و نخست از امام صادق مطلبی نقل می‌کند، آنگاه به ذکر گفته‌های سلمان و سپس به نقل دعای هر روز از امام صادق می‌پردازد.

«نفس الرحمن به سال ۱۲۸۵ چاپ سنگی خورده ولی محل چاپ آن ذکر نشده است».